

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodiêre

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

Beatæ Idæ & consecrationis ecclesiæ indicta festiuitas. Cap. 8.

His ita peractis, venerandus antistes australem ecclesiæ structuram, id est, turrim in honorē sanctæ Dei genitricis Mariæ ac sub beatæ Idæ nomine consecrat, cunctisq; in vicino degentibus diem translationis & dedicationis annuali semper recursum solenniter feriandum & celebrandum iubet. Tanta rerum congruentia dum strenuè cuncta perpetrauit, populum benedictione Dei munitum ad propria ire permisit, ipse quoq; cum suis inde discessit. Facta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis nongentesimo octuagesimo, 6. Calendarum Decembrium die, Feria 4. Indictione octaua, Imperante victoriosissimo Casare Ottone, Anno ex quo cum felicitis memoriæ seniore Augusto genitore suo regnare cepit vigesimo, ex quo augustalem Monarchiam solus obtinuit anno octauo. Super omnia regnante æterno principe Domino nostro Iesu Christo: Cuius imperij autoritas totius orbis frena solo moderatur arbitrio, & à cunctis creatis per omnia celebratur, laudatur, adoratur, & spes & omnis fiducia nostra in illum tanquam redemptorem, saluatorem, protectorem nostrum collocatur, ipsi soli honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Dedicatur
ecclesiæ Ma-
riæ Virgini
& S. Idæ.

Otto II.
hic fuit.

MARTYRIVM SANCTORVM MARTYRVM

EVDOXII, ROMVLI, ZENONIS ET MACARII, AV-

thore Simeone Metaphraste. Capitula margini adiecimus.

TRAIANO impio Imperatore in execrandum errorem simulacrorum magnum quidem cōferente, valde autem & atrociter spirante aduersus pios: & alij sacrificare dæmonibus, & ante omnes cogebantur milites. Litteræ enim Imperatoriæ mittebantur in omnes partes, urgentes ad impietatem, & Christianos cogentes vel sacrificare, vel varijs subijci supplicijs. Quæ quidem postquam venerunt ad exercitum, qui erat in Oriente, illi quidem eo tempore ea comparantes, quæ ad bellum pertinebāt, continuisq; & grauibus se exercentes militiæ meditationibus, alioqui autem religionem amplectentes, nihil curabant literas illas Imperatorias. Qui, cum magna pugna eis esset exorta, præclaram aduersus inimicos obtinet victoriam. Hoc fuit relatum ad Imperatorem Traianum. Ille autem propterea, quod sua edicta despexerant, ne communis quidem omnium boni, nempe victoriæ, vllam ducit rationem: sed eos, qui Imperatorias contempserāt XI. millia constituciones, (erant autē numero vndecim millia) relegat in Armeniæ Melitenam, & loca, quæ circa eam sita sunt. Reliquus verò exercitus erat in metu propter eorum relegationem, nè dolore affecti, molirentur res novas, & eis aliquid mali afferrent, vt qui nec Christianismi, neq; propter Christum susceptæ relegationis fuissent eis socij. Verum illi nihil tale fecerunt, aut cogitarunt: sed vt qui erant discipuli eius, qui est verè mitis, fuerunt etiam imitatores mansuetudinis & lenitatis magistri, & placidè ferebant exilium, & minimè ægrè ferebant contumeliam.

5. Septēbris.
Cap. 1.

Impiū edi-
ctū Traiani
Impatoris.

XI. millia
Christiano-
rum militum
relegantur
in Armeniā.

Romulus autem, aulæ Imperatoriæ tunc Præpositus apud Traianum Imperatorem, neque ei, neque ciuitati omnino dicebat expedire ea, quæ facta fuerant. Ille autem, cum oporteret Romulo agere gratias, vt qui beneuolè esset in eum affectus, stultè & ingrattè se gerens, eum potius maledictis insectabatur, & ei irascebatur, & tanquam crimen obijciebat, pietatem. Romulus verò verba illius nè tantillum quidem curans, gloriabatur potius contumelijs propter Christum susceptis: & ardentissimo eius zelo in animo accensus, liberè quidem & effusè illius deos probris insectatur: Christum autem apertè cōstretur, & pietatem audacter profitetur. Magis itaque iritatus Traianus, iubet eum extendi, & virgis cædi. Romulus autem magno & forti animo plagas accipiens: Nunc scias me maximo affici beneficio, exclamabat ad Traianum. Corpus enim, quod hoc rubro mihi sanguine circumfluit, abluat sordes, quas contraxi ex nidore simulacrorum: & induitur anima munda tunica incorruptionis. Non tulit hæc Traianus, sed maiori ira percitus, ei celerem comparat liberationem, & breue efficit martyrium: & decernit, vt caput Romuli amputetur.

Cap. 2.

Romuli pfe-
cti Palatii
egregia vir-
tus.

Plectitur
capite.

Atque ille quidem lubenter ensem adspexit propter Christum, & jucundissimè subijz stadium martyrij.

Cap. 3.
Diocletiani
immanitas.

Cùm multum autem intercessisset temporis, Diocletianus quidè sanguine intestino & tyrannide inuadit imperium: contendit autem eos, qui præcesserant, Tyrannos crudelitate superare & impietate, & ostendere illorum sequitiam fuisse humanitatem. Vndè etiam ad eos, qui illius parebant imperio, edicta veniebant frequètia, vt omnes vel cum eo communionem impietatis susciperent, vel mors esset eis pœna inobedientia. Christiani itaque propter seuam & immanem illius iram, alij quidem malebāt cum feris habitare in solitudinibus, quàm simul cum hominibus: Alij autem mōtes, & speluncas, & quæcunque celare poterant, subeunt. Studebāt, quoad eius fieri poterat, vel ipsum Solem latere. Eo tempore defertur quidā vir pius, & planè indignus, qui lateret. Ei nomen erat Eudoxius, aut Marianus: erat enim vtrunque ei nomē proprium. A dignitate autem Primiceriatūs expulsus propter amorem Christi, descenderat ad inferiorem Comitum dignitatem: quam quidem etiam si non fuisset consecutus, satis tamen habuisset eum solum sequi, quem desiderabat. Defertur autem ad eum, qui tunc erat Præses Melitenē. Qui cùm de eo singula intellexisset, qui ipsum adducturi essent, emittit protinus. Hoc autem cùm non latuisset Eudoxium, viliori veste indutus, nè esset manifestum quisnam esset, se ostendit ijs, qui missi fuerant. Cùm eum ergò conuenissent, & nondum eum illum esse putassent, vbinam versareretur Comes Eudoxius, eum rogārunt. Ille autem: Si meum rectum subire volueritis, eis dixit benignissimè, & à labore itineris vos parùm recreare, mensæque & salis mecum esse participes, ego ostendam vobis eum, quem queritis.

Inuitat suos
hostes ad
conuiuium.

Cap. 4.
Scipitum
indicat, qd
fit.

Cùm ergò parasset conuiuium, eos excipit liberaliter. Illis autem mensa satis exilaratis, & promissum indè exigentibus, & rogantibus, vt cum ostenderet, quem quærebant, ille continuo eum, qui erat intus, aperit Eudoxium, dicens: Ego sum, quem queritis. Hoc gladio vehementius illorū percutit animum. Et respondentes, dixerūt: Non te prodemus, qui nos accepisti conuiuio, neque pro hospitalitate tam malè referemus gratiam. Sed hoc ad nostram sufficiet excusationem, quòd cùm in quærèdo multum laborauerimus, non potuimus tamen inuenire Eudoxium. Illi quidem pro hospitio has Eudoxio retulere gratias: ille autè, qui & sciebat latere, cùm opus esset, & rursus non latere, quandò huius rei esset tempus. (diuina enim quæ aderat gratia, & docebat athletam, iussit vt eos sequeretur) cùm vxorem vocasset Basilissam, aut si velis Mandanem: nam ea quoq; duplici nomine vocabatur: ei mandat, quæ spectant ad familiam. Et cùm omnia eius curæ commississet, hoc quoquè postremū & germanum ei dat mandatum, nè eius defleat decessum, neq; propter mortem eius lamentetur: sed lampadibus & alia lætitia potius illum diem honoret. Statim ergò suam quidem cognationem despicit Eudoxius: obliuiscitur autem propter Christum sui amoris in filios, validi & inquitabilis vinculi parentibus. Vt enim illum lucrificat, omnia damnium existimat & stercora, & vadit ad Præsidentem.

Omnia re-
linquit, p-
pter Chri-
stum.

Cap. 5.

Is autem cùm ipsum vidisset: Salue, inquit, Comes Eudoxi. Ille autem ei vicissim reddit salutem, dicens: Tu quoquè salue, Præses. Præses autem rursus: Tuam, inquit, accersuimus claritatem, vt iussis parens Imperatoris, & dijs, vt par est, offeras sacrificium, & maximè patri omnium deorum magno Ioui, & Phœbo Apollini, & charæ virgini Dianæ. Martyr autem: Mihi vnum est, inquit, sacrificium, sacrificium veri Dei, qui hoc produxit vniuersum: & ei sacrificabo sacrificium laudis, qui est Deus in Trinitate personarum: vitæ autem suppeditor, & veræ salutis dispensator. Quos autem deos nominas, ligna eos video & lapides, nihil differentes penitus à quauis alia inanima materia. Ad hæc ille non valens intueri, (Quomodò enim, qui dormiebat oppressus profunda crapula impietatis?) Ego te, inquit, sum hortatus, vt exquereris iussa Imperatoris, & dijs faceres ea, quæ solent fieri: Sed tu, vt video, & deos despicias, & Imperatorem, vt qui, quos ille quidem colit deos, tam impudenter probris affeceris & contumelijs: nouam autem præter hanc introducas religionem, & vt eam suscipiant, (vt ad meas aures peruenit) multis persuadeas. Hæc dicebat Præses, multis militibus circumstantibus. Quos ille interim toruè & ferociter intuitus: Quicumque ex vobis, inquit, iussa regia non sequimini, vos militaribus tunicis exuentes, cognoscite esse nudos ab insignibus dignitatis. Cur hoc autem dicebat ille improbus? Vt si qui propter militiæ societatem benè vellent Eudoxio, & essent in eadem, in qua ipse, sententia, erubescerent ipsi soli deficientes in tanta multitudine. existimabat enim eos omninò esse pau-
cos:

Eius præ-
clara vox.

cos: & simul quidem volens pudore afficere Eudoxium, qui sic videretur sentire diuersa à toto exercitu: & si solum cum inuenisset, de eo faceret quod vellet. Sed qui apprehendit sapientes in astutia eorum, id, quod excogitarat, cõuertit in eius caput. Nondum enim totam absoluerat orationem, & egregius ille Eudoxius (Tunc enim erat indutus insigni magistratûs) zona statim ablata, eam proijcit in faciem Præsidis. Hoc autem visum est alijs adhortatio & zelus: & totus, qui circumstabat, numerus, qui erant mille, centum & quatuor, bono exemplo protinus vrentes Eudoxio, ij quoque proiecerunt zonas in faciem illius.

Dubitans autem Præsides de multitudine, rem desert ad Diocletianum. Ille autem authores quidem tantæ audaciæ iubet grauissimis affici supplicijs: sententiam autem de alijs ferendam, relinqui senatui. Hanc cum ille accepisset potestatem ab Imperatoris amentia, generosum Eudoxium sistendum curans pro suo tribunali: Stultas, inquit, quæstiones, & linguæ mittens cõtradictiones, tua sponte dijs sacrificata. Nam alioqui, vt id inuitus facias, omninò coget acerbitas suppliciorum. Et statim enumeravit vincula, & plagas, & carcerē, & ignem, & quæcunq; vel solo auditu sunt grauissima. Caligatis vos quoque, fat scio, hæc audientes, & anxij estis de narratione eorum, quæ deinceps sequuntur, num scilicet ea oratio conturbârit athleram. Sed estote bono animo. Maiorem enim ei flammam accendit pro pietate, quod putaret se sic longè præclariorem esse consecuturum coronam victoriæ. Ei itaque dicit martyr: Ludis, Præsides. Hæc ego existimo puerorum terculamenta, adspiciens ad eas, quæ sunt illinc remunerationes, & pendens à sola munifica dextera mei Agonothetæ Christi. Nam me terret ille ignis, qui sopiri non potest, & stridor dentium, & quæcunque alia acerbissima sunt parata ijs, qui Deum aspernantur, & ei non obediunt. Hæc autem tua, sunt mihi planè ludus: & ignis, quem mihi minaris, est vel ipsa aqua frigidior. Ensis autem me afficiet beneficio: me enim mittet ad ea, quæ desidero: & pro hoc quidem Sole, qui occidit, & citò absconditur, reddet mihi Luciferum illum, qui nunquam occidit, & suauem radium emittit & ineffabilē: & pro hac mundana, & quæ paulò post non erit, visione, ea quæ sunt firma ac stabilia, & perpetuò permanent: deos autem existimare, lignum & lapidem, & aurum, & argentum, quod manus formauit, & ars polijit, oculosque & manus, & reliqua membra eis insculpsit, quomodo non est magnæ amentia?

Excipiens autē Præsides: Videtur, inquit, tanta mea lenitas & mansuetudo te ad tantam adducere stultitiam & audaciam. Sed tuam quidem in nos contumeliam, quod ad nos quidem attinet, tolerabimus: ipsos autem deos, & Imperatorem pati à te contumelia affici, planè est stultum, & non multum abest ab amentia. Deindè martyr: Immo verò, inquit, sunt hæc grata ijs, qui sapiunt, & non sunt emotæ mentis. Hoc maiori furore cõcit Præsides: & statim iubet athletam extensum, à quatuor hominibus recentibus loris verberari crudeliter. Cum autem iam diu cæsus, in corpoream ostenderet philosophiam in mortali corpore, & se primùm turpiter irrisum vidisset Tyrannus, martyrem quidem relaxauit à plagis, conijcit verò in carcerem. Cum autem aliquot dies moratus fuisset in carcere, rursus eum iubet sisti, & Num te, inquit Præsides, aliqua subijit pœnitentia, & respicisti ab illa rabie & insania? Ille autem generosus: Nondum, inquit, vt video, intellexisti res nostras: sed benè scio, fore vt intelligas, & eas, licet tardè, discas, quãdò magis fueris periclitatus, & me acerbioribus subieceris supplicijs. Hanc non ferens Præsides irrisionem, sed longè acriore percitus insania, ferreis globis conterit ceruicem, & eius emouet articulos, quod quidem est omnibus mortibus acerbius. Adhibita est ergò hæc noua & insolita athletæ machinatio. Ille autem stabat tanquàm turris, quæ non potest expugnari, ne tantillum quidem labefactatus illius insultibus. Præsides itaq; cum nō ferret se tam turpiter ab eo superari, eum morte condemnat. Satis enim ducebat, si vel sic ab eo liberaretur.

Cum ergò accepisset multitudo licitorum, postquàm peruenerunt ad locum supplicij, martyr manus & oculos simul tollens ad cælos: Domine Deus, inquit, qui Abelis suscepisti sacrificium, Abrahæ oblationes: eorum, qui fuerunt à seculo, martyrum & iustorum sanguinem, longosq; labores, & admirabilem tolerantiã: tu quoq; nunc benignis oculis meum vide sacrificium, & nē despicias Domine hunc paucum propter te effundendum sanguinem, qui feruentissimo animo tibi sacrificatur. Ecce enim, vt vides, animã propter te hodiè depono. Deindè rursus adijciens: Consequantur, inquit, benigne Domine, à te auxilium, qui propter me tuum sanctum nomen in-

uocant. Memēto hēreditatis tuę, quam acquisisti, & nē eis deficiat, Domine, tua misericordia. Hęc cūm Deo dixisset, illinc cōuersus videt coniugem: & cūm quę ei prius iusserat, reuocasset in memoriam, & fidem ab ea accepisset se omnia rectē executuram, hoc postremō ei mādāt, vt ei fossam fodiat in loco, qui dicitur Amimna, & in eo corpus sepeliat.

Cap. 9. Cūm autem eum non parua circumsisteret multitudo, videt quendam in medio stantem, nomine Zenonem, ei valde amicum & familiarem, illius mortem plangentem. Cui ille, o chare Zeno, tu quidem, inquit, sat scio, nostram fles separationem: sed Deus, cui ego seruiō, & in quem confido, non nos à nobis inuicē seiuget, quos vehemens amicitia, & ardens in ipsum amor cōiunxit: sed perindē ac in vna scapha nos vitam tranfmitemus. His Zeno corde accensus & inflammatus, sūm p̄lit audaciam, & continuō omnibus videntibus & audientibus, se statim esse martyrem est protestatus. Interim autem dum sic clamabat liberē, eum comprehendentes lictōres, vt eis iusserat Tyrannus, caput illi adimunt. Itaque Eudoxij predictio tam citō effectum est fortita, & ipse amicum Zenonem statim videt cōsummatum martyrio. Cūm sic amico prouidisset, quoniam eum quoquē vox quadam euefigiō vocabat: ipse verō tanquā coniuuium quoddam mortem poscebat, beato suo capite ensi dato, moritur post amicum. Eius autem coniunx non solum corpore, sed etiam animo, cum vidisset maritum propter Christum interfectum, neque eum neglexit, neque illiberale aut effemmatum aliquid est locuta: sed quamprimū accurrens, in lanę quidem vellere suscipit athletę sanguinem: hoc enim ei mādāt maritus. Cūm autem sustulisset corpus, id honorificē sepelit, vbi iussa fuerat, nec alia quidem illius mandata negligens, non quōd eum amisisset, sed quōd non viā cum eō excessisset, reputans viduitatem.

Cap. 10. Vndē etiam ad Tyrannum accersita, statim à seipsa accedens, irridebat illius deos, & habebat ludibrio, ne ipsum quidem dimittens immunem à cōtumelia, qui eos sustineret honorare. Sed tu quidem, inquit Tyrannus, hęc facis volens à me interfici, & studens venire ad maritum: vt aliquod nomen assequaris apud hos impios Galilæos: Ego autem nequaquam tibi mortem afferam, etsi sis digna pluribus mortibus: nē existimes fore, vt id à me assequaris. Illa autem: Cor mecum, inquit, videt meus Dominus, & mentem accipit ante facta. Non ergō frustrata sum coronis, quōd à te non fuērim interfecta: sed quōd prompto animi studio meipsum sacrificauī, ero cum marito particeps eorundem prēmiorum, & paribus fruar remunerationibus. Eam, cūm hęc dixisset, expellit è tribunali.

Cap. 11. Nondūm autem transierant septem dies, cūm gloriosus martyr Eudoxius in somnis appārens cōiugi, iubet vt mittat ad pratorium Macarium, suum familiarem & amicum. Ea autem cūm renunciasset Macario visionem, ille quamprimū venit in pratorium. Et cūm satellites, quisnam esset, cognouissent, eum statim cōprehendunt, & ducunt ad Præsidentem. Ille autem statim eum interrogauit, quānam eius esset religio, & quod genus. Is verō: Sum, respondit, Christianus: deos autem gentium, & profundam eorum deceptionem, iam olim didici contemere, cūm me hoc admirandus docuisset Eudoxius. Hinc fit, vt ego contendam meipsum sacrificare hostiam vero Deo, per quod poterō citō ad dominum meum peruenire Eudoxium. Præsēs autem postquā nomen audiuit Eudoxij, & hunc cognouit esse illius discipulum, ille mirandum in modum animi dubius, (sciebat enim se nihil amplius effecturum in discipulo, quā fecisset in magistro) Huic quoquē, inquit, infelici Macario sceleratum caput ensē quamprimū amputetur. Lictōres autem protinūs fecerunt, quā iussū fuerant.

Sicque Macarius fit re vera Macarius, quod est beatus. Et hi generosi viri tale trophæum erexerunt aduersus communem hostem naturā, in ipso Christo Deo, & patre principij experte, & sancto & bono spiritu: Quoniam eum decet gloria & potentia, honor & adoratio nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA S. VICTORINI EPISCOPI VRBIS ¹¹⁵
 AMINTERNINAE ET MARTYRIS, EX
Martyrologio Adonis Episcopi Tre-
uirnsis.

Locus suburbano Romæ natale beati Victorini martyris. ^{Septēbris 7.}
 Fuerunt autem duo fratres, Victorinus & Seuerinus. Hi ^{Victorinus & Seuerinus fratres.}
 post vriusque parentis obitum se inuicem pædagogantes, pari custodia se mutuis obsequijs æmulantes, germanitatis vinculo probabiles, Deo seipsos hostiam viam obtulerunt. Cumq; intrantùm excreuissent, vt sua omnia perfectionis intuitu relinquerent, & vendentes res suas, ^{Vendunt res suas.}
 censum earum pauperibus erogassent, Deo expeditius seruituri, nudi facultatibus omnibus remanserunt. Alter itaque seruiens alteri, mutua vice & æmula charitate seruebat. Imperium, libertas. Nihil deerat illis, cùm nihil

haberent.

Igitur Victorinus spirans altiùs, & id ipsum, quòd sibi parebant, imperfectum computans, nec satis sibi factum, si alteri liceret in altero, aut alter alteri seruitium exhiberet: eremum ingreditur, seditq; in specu excellæ rupis, quam subterfluentis aquæ geminum sinuârat abruptum, vni tantùm hospitium viro, vt sedens somnum caperet: vel si reciperet alterum, stans oraret. Texerat ostiolum vimine: assiduus in lectione & oratione manebat. Cernit interim inuidus omnis boni, profectum viri, & ferre non valens, simulat se puellam, & ante fores viri gementia verba ingeminat: Heu, inquit, me miseram, syluis, errore, & tenebris vagam. Locus non agnoscitur, iter quaeritur. ^{Vide infidias diaboli.} Quisquis es loci huius incolæ, cælum vndiquè & syluæ famam virtutum tuarum, opusq; ferent: eripe me à frendentibus apris, eripe à sauientibus lupis, & à rictibus vrsorum. Quòd victura sum, tuum erit: si moriar, tuum. Satis superq; sufficiat operiri limine tuo. Non longum quæro habitaculum: vnus tantùm noctis hospes ero.

Referat Victorinus cellam, & hostem, dum miseretur, secum includit. Vix horæ spatium intercesserat, dum inter molimina & assiduum corporis motum, protenso pede tetigit hominem Dei, & velut compungens vulnere, noxiò calore succendit. Addit igniculū dulcedo sermonis: vrget facinus solitudo. Quid moror? Facit casum columna arboris, alta radice quæ diu fundata steterat. Furtiuus amor scelus perficit. Exclamat iam victor Victorini diabolus: Quid agis, inquit, vir perfectissime, cui etiam frater grauis fuit? Iam iungeris alteri, qui recessisti à tuo? Quid agis, qui nouum dogma syluis constituens, suadebas scopulis castitatem? Hæc iactans, ex oculis decepti velut fumus euanuit. At is, qui ceciderat, velut exanguis iacuit. In se autem aliquandò reuersus, syluas deseruit, ad fratrem Seuerinum repedauit: pudore diu vocem suppressens, tandè causam facti exposuit, ipse pœnam sibi statuens.

Findens nanque arborem, manusq; per fissuram inferens, præduratam cuneis & Agit egregiam pœnitentiam. ^{Ruit vir sanctus, dū non cauet periculum.} pessulo cicatricem arboris claudit. Sed mox Seuerinus factum pœnamq; fratris Episcopo suo nunciat. Ille veniens, primùm cum soluere tentat: sed vt repugnantem vidit, orat, benedicit, consolatur, discedit. Vir autem Domini, qui se grauissima pœnitentia damnauerat, Dominica tantùm die modicum panis & aquæ coactus à fratre percipiebat: qui etiam se simili cibo & ieiunio macerabat. Igitur in huiusmodi ^{Vide inediam.} constrictione triennium voluit: cumq; iam omnes penè mouisset eius in Christo miranda humilitas, Episcopus ciuitatis rediens, vix agere potuit, vt sese à pœna, qua ille memor tremendi iudicij se dānauerat, absumptis penè carnibus, permitteret resolu.

Quantæ autem sanctitatis postea fuerit, quamq; potens in miraculis, non facile lingua alicuius explicabit. Electus deindè ab vniuerso populo, * Aminterninæ vrbis ^{Aminterninæ} sacerdotium adipiscitur. Indè postmodùm sub Imperatore Nerua, cum alijs Dei seruis Eutyche & Marone, ab Aureliano iudice primò relegatus in sexagesimo milliario ^{Creatur Episcopus.} ab Vrbe via Salaria: Deindè apud eum locum, qui Corilias appellatur, vbi putentes aquæ manant & sulphureæ, in ipsis capite deorsùm per horas tres suspensum teneri, ^{Dire cruciatur.} ab impio iudice iustum est. Quòd cùm per triduum pro Christi nomine passus fuisset, gloriosè coronatus, migravit ad Dominum. Cumq; vna die, iussu Aureliani, corpus ^{Decedit eius}

eius inhumatum iacuisset, venerunt Aminternenses populi Christiani, & rapientes, in suum territorium transtulerunt, & honorifica sepultura condiderunt Nonis Septembris.

VITA S. BERTINI ABBATIS, EX QVODAM
EGREGIO MS. CODICE, PAVLO LATINIORI ET
pressiori stylo per F. Laurentium Surium descripta. Sunt, qui pu-
tent à Folchardo Bertinensi conscriptam.

Septēbris 7.
Audomarus
ille Episco-
pus fuit Mo-
rinensis.

Luc. 12.

Matth. 5.

1. Cor. 9.

Comes
Vualtbertus,
magnus S.
Bertini ami-
cus.

Predicit vir
Dei Vualt-
berti Comi-
tis casum.

Summum
Vualtberti
periculum.

Psal. 9.
Psal. 144.

ANCTVS Abbas Bertinus post beati Audomari obi-
tum multos in Dei seruitute duravit annos, cœtumque
monachorum ipsi à Domino creditum, diligens pastor
multa animi solitudine sub districto sacræ regulæ iugo
conseruabat, sciens scriptum esse, cui plus commissum sit,
plus etiam ab illo exigendum. Proponebat illis quotidie
Dominica & Apostolica præcepta, ijsq; in seuera viuendi
ratione proficientibus, religiosis actibus suis præclara de
se præbebat exempla, conuenienter illi sententiæ Salua-
toris: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant
opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in
cælis est: nè, quemadmodum Apostolus ait, alijs prædicās, ipse reprobus efficeretur.
Cernens autem benignissimus bonorum operum compensator Deus, indefessam
militis sui aduersus diaboli tērationes pugnam & certamen, tum etiam erga gregem
ipsi commendatum curam egregiam, admirandis eum signis & virtutibus illustrauit,
è quibus nos pauca duntaxat annotabimus.

Fuit quidam spectabilis Comes Vualtbertus, cuius vxor Rogentrudis dicebatur.
Horum vtrique à sacris confessionibus erat beatus Bertinus, immò verò etiam com-
pater, vt vocant, ex laudabili Christianorū more, quo inter se fraterni amoris fœdera
quædam ineunt. Vtrique vir Dei sæpè prædicabat verbum Dei: qua causâ vir pius
Vualtbertus crebrò ad eum ventitabat, vt ex eo diuina præcepta cognosceret, & post
corporis & sanguinis Dominici communionem, sacri oris eius benedictione potire-
tur. Quodam autem die veniens ad ecclesiam, in qua beatus Audomarus quiescit,
cùm preces absoluisset, quadam re necessaria urgente, ad beatum Bertinum non ac-
cessit, sed incautus domum abiit. Id vbi animaduertit viri Dei discipulus Dodo, ait
ad eum: Equidem valde, venerabilis pater, admiror, quid sit, quòd tuus in Christo
fidelis amicus Vualtbertus ad beati Audomari basilicam venit, & tamen te infaluta-
to, absque benedictione tua recessit. Beatus Bertinus plenus prophético spiritu, re-
spondit: Fili, crede mihi, priusquam ille domum redeat, quòd nunc magna cōtentione
festinat, multum dolebit se sine nostra benedictione reuertisse. Et ecce eodem die,
cùm iam Sol occubuisset, nuncius velox à Vualtberto venit ad hominē Dei, eiusque
vestigijs aduolutus, tremula voce ait: Dominus Vualtbertus singularis amicus tuus,
mi domine, cum ipsa iam ferè morte colluctans, obnixè rogat, vt pro se Deum de-
preceris, quò possit tam præsens discrimen euadere. Cùm enim hodiè à basilica sancti
Audomari properè abscederet, in medio itinere subito ex equo collabens, in petro-
sam humum decedit, multisque quassatis membris, & femore penitus confracto, se
confestim putat moriturum, nisi precibus tuis, quod fore sperat, diuinitus liberetur.
Agnoscit autem idcirco in hoc se coniectum discrimen, quòd callidi hostis machina-
tione ob rem necessariam hinc, non munitus benedictione tua, abiērit. Cuius etiam
delicti veniam petit, oratque vt potum, tuo ore & manibus benedictum & consigna-
tum, ad eum mittere nè graueris.

His auditis, venerabilis senex commotus tam acerbo casu amici, præcipit Dodoni
discipulo, vt vinum in sacrario repositum proferat, laboranti Vualtberto ocyus mit-
tendum. Ille verò respondit: Mensis totus, vt reor, pater beatissime, iam intercessit, ex
quo in eo vasculo vix parum vini relictu est. At vir beatus, fide perfectus & charitate
feruens, ait ad eum: Abi fili mi ad vasculum illud: credo enim Deum, cui nihil impos-
sibile est, qui adest adiutor opportunitatibus, & propè est omnibus inuocantibus eum,
nostro tam malè affecto amico salutarem indè potum præbiturum. Paret Dodo, &
veniens in sacrarium, cernit vas plenum optimo vino, & eius odore admirabili totam
domum

domum sentit completam. Eo nuncio accepto, sanctus Christi confessor immensas agit gratias omnipotenti Deo, dicitque ad ministrum Vualberti Comitis: Ex hoc vino perfer celeriter ad herum tuum. Ille nihil moratus, eadem nocte latissimus redit ad dominum suum: narrat ei quid gestu sit, vinum que illi bibendum offert. Posteaquam ille bibit è vino sacrato, eadem hora sanatur, & mirifice laudans Deum auctorem salutis suæ, bonam possessionum suarum partem Deo & beato Bertino largitur: ut qui pro Christi amore patriam parentesque reliquerat, posset etiam in hoc seculo centuplum recepisse videri.

Vualbertus
hauit vino
benedicto
sanatur.

At postquam vir sanctissimus totum vitæ suæ tempus in Dei timore exegit, perfectus in operibus bonis & plenus spiritu sancto, Nonis Septembris migravit ad Dominum, & cum multo monachorum lectu sepultus est in monasterio Sithin, quod ipse construxerat in honore beatissimæ matris Dei & sancti Petri principis Apostolorum. Ad eius tumulum orantibus quotidie præstantur à Domino immensa beneficia. Sed hic Lectorem admonitum volumus, permulta eius miracula, quæ, cum adhuc esset in corpore, perpetravit, antecessorum nostrorum negligentia non esse scripto comprehensa: & quantum ex ijs nonnulla ex illustribus viris, qui hodieque supersunt, discere possimus, at tamen ea reticere malimus, quam res dubias proferre. Non enim ille eget incertis testimonijs, cum eum Dominus præclaris operibus continenter illustret: è quibus vnum adscribemus, quod nos ab illis accepimus, qui se vidisse testati sunt.

S. Bertini
obitus.

Tres industrij piscatores apud monasterium beati Mauricij martyris, cuius erant serui, Dominicæ resurrectionis nocte in Rhodanum, conscensa naui, retia iactarunt. Tum verò non ut consueverant, sed ingentem piscium multitudinem ceperunt, ita ut pluribus annis neque tam magnos, neque tam multos pisces illic se cepisse faterentur. Latè ergò, nauim appellunt eo loco, quo soliti erant, sed ex ea exire non possunt. Duo enim ex ipsis manu & pedum officio priuati, toto corpore contriti erant. Tertius verò & claudus & surdus effectus est: diuina in eos ultione animadvertente, quòd Dominicæ resurrectionis noctem violassent. Porro is, qui & audiendi, & gradiendi vim omnem perdidit, duobus se sustentans scipionibus, & aliorum etiam opera adiutus, sanctorum loca visitat, & apud venerabilia seruatorum Dei sepulcra diuinam implorat misericordiam, ut eorum præclaris meritis possit amissam recuperare sanitatem. Cùm iam autem multa peragrasset loca, venit etiam ad beati Bertini monasterium Sithin, ubi corpus eius quiescit: & fratribus eius loci nocte Dominicæ resurrectionis in ecclesiâ vigiliis celebrantibus, ille acerrimo correptus morbo, à socijs precandi causa in ecclesiam introducit: atque illic cum multis lachrymis salutem à Domino per beati Bertini merita petens, cùm sacrosanctum Euangelium recitaretur, videt apud se quædam ardere lumina, & ita sensim morbo recedente, subito se curatum sentit coram fratribus. Post synaxim autem gratias immensas agens Deo & sancto Bertino, lætus inde digressus est.

Nota celestem ultionem in phanatores sacratissime noctis.

Curatur surdus & claudus.

Sunt complures alij apud beati viri sepulcrum restituti, quemadmodum testantur usque in præsens pendentia ad ecclesiæ aditum diuersorum morborum instrumenta vel symbola: sed cùm Maiores nostri, quod diximus, non annotarint ea miracula, nos certam de illis historiam texere non possumus. Ex his verò indicijs perspicuum fit nobis, quam magna & ineffabilis sit in regis æterni conspectu Sanctorum gloria. Illorum enim animæ inter innumeras cælestium spirituum fulgent cateruas: illorum veneranda corpora inter homines quiescentia, ab Angelis visitantur, & admirandis signis & virtutibus in multorum populorum notitiam se inferentes, magno honore afficiuntur. Omnia prætereunt. Gloria Sanctorum manet in Christo sine fine, Amen.

De hoc beato viro inueniet Lector nonnulla in Vita S. Audomari Episcopi, quæ habetur infra 9. Septembris.

VITA